

Klass: *Lecanoromycetes*, **Ordning:** *Lecanorales*, **Familj:** *Ramalinaceae*, **Släkte:** *Ramalina* (brosklavar), **Art:** *Ramalina obtusata* - trubbig brosklav (Arnold) Bitter **Synonymer:** *Ramalina minuscula* var. *obtusata* Arnold

Kännetecken

Trubbig brosklav är en från basen grenad, upp till 5 cm lång, buskligt utstående, gråaktig lav. Grenarna är 1–5 mm breda och smalast vid basen. Grenspetsarna har hjälm- eller läppsoral. Apothecier är sällsynta. Trubbig brosklav och hjälmbrosklav *Ramalina baltica* skiljer sig från övriga brosklavar genom sina i lobspetsarna hjälmlikt uppblåsta soral. Dessa två rödlistade arter kan dock vara mycket svåra att skilja åt. *R. baltica* är mer grov, ofta lika lång som bred medan *R. obtusata* är mer smäcker och förgrenar sig på ett mer gracilt sätt. Medan *R. obtusata* under stereomikroskopet glänser vackert är *R. baltica* matt vilket syns bättre ju längre lavarna förvaras torrt, varför det inte är någon bra fältkaraktär. Graden av genomskinlighet, framförallt i vått tillstånd är en av de bästa karaktärerna för att skilja arterna åt. Laven skall då vara ordentligt blöt. *R. baltica* är inte genomskinlig medan *R. obtusata* är delvis genomskinlig och geléartad. Om man mikroskopar grenarna kan man se att algerna hos *R. obtusata* ligger i små kolonier både under barken och ute i mörgen, medan de hos *R. baltica* ligger i större grupper direkt under barken.

Utbredning och status

Trubbig brosklav är funnen från Öland till Jämtland samt i Norrbotten, Åsele och Lule Lappmarker. Aktuell status är något oklar, speciellt i norra Sverige, men den har sannolikt minskat i större delen av utbredningsområdet. Ofta finns bara något enstaka träd med trubbig brosklav på varje lokal. Arten är sällsynt i Danmark, norra Finland och Norge och rödlistad i alla tre länderna. Utanför Norden är den spridd men ovanlig i Mellaneuropa och Nordamerika.

Ekologi

I södra och mellersta Sveriges fastland växer trubbig brosklav på gamla lövträd, främst i parker, kyrkogårdar, betesmarker och vid vägkanter. På Gotland växer den huvudsakligen på tunna grangrenar i barrskogar dominerade av gran. Den är uppenbart gynnad av dammimpregnering och en av de största förekomsterna på Gotland är i en barrskog intill en grusväg (vilken dock asfalterades 2004). I norra Sverige är ekologin sämre känd men den förekommer på träd intill vattenfall.

Hot

Trubbig brosklav hotas på östra Sveriges fastland genom avverkning av värdträd. Upphörande dammimpregnering vid asfaltering av grusvägar intill lokalerna är också ett hot. I norra Sverige är avverkning av värdträd och omgivande träd liksom förändring av vattenföringen negativt.

Åtgärder

Öppna lokaler i Syd- och Mellansverige får inte växa igen och avverkning av träd med trubbig brosklav måste undvikas. Vidare bör dammimpregnering bibehållas om en sådan finns. Status och hotbild för lokalerna i Åsele och Lule lappmarker bör klarläggas. Dessa lokaler bör lämnas för fri utveckling. Barrskogarna på Gotland kan sannolikt plockhuggas men avverkning av träd med trubbig brosklav bör undvikas.

Övrigt

Utländska namn – NO: Hjelmragg, FI: Kauharustojäkälä.

Litteratur

- Krog, H. & James, P. W. 1977. The genus *Ramalina* in Fennoscandia and the British Isles. *Norw. J. Bot.* 24: 15–43.
- Lorentsson, S. 1998. Skillnader mellan *Ramalina baltica*, hjämbrosklav, och *R. obtusata*, trubbig brosklav. *Svensk Bot. Tidskr.* 91: 591–598.
- Tønsberg, T., Gauslaa, Y., Haugan, R., Holien, H. & Timdal, E. 1996. The threatened macrolichens of Norway - 1995. *Sommerfeltia* 23: 1–258.

Författare

Göran Thor 1992. Rev. Göran Thor 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.